

Inya
Economics

Photo: Inya Economics (2019)

၁။ မြန်မာ့စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအကြောင်း အစီရင်ခံစာ (၂၀၂၀ခုနှစ်) တွင် စီးပွားရေးကဏ္ဍကြီး(၃)ခု ဖြစ်သော စိုက်ပျိုးရေး၊ စက်မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍတို့ကို အခြေခံလေ့လာခဲ့ပြီး၊ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် (၉)ခုရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းပေါင်း (၅၃)ခုကို ၂၀၂၀ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လမှ သြဂုတ်လအထိ သုတေသနပြု မေးမြန်းခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာကို သုတေသနပြုလုပ်ရန်အတွက် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အလိုက် ဂျီဒီပီတွင် ပါဝင်မှုအများဆုံးသော ကဏ္ဍကြီး(၃)ခုအောက်ရှိ လုပ်ငန်းအမျိုးအစားများကို ဦးစားပေးရွေးချယ်ခဲ့ပါသည်။ သုတေသန ပြုလုပ်ခဲ့သော တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များမှာ - ဧရာဝတီတိုင်း၊ ပဲခူးတိုင်း၊ မကွေးတိုင်း၊ မန္တလေးတိုင်း၊ ရန်ကုန်တိုင်း၊ ချင်းပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်၊ မွန်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့ဖြစ်သည်။

၂။ ပြည်နယ်များမှာ တိုင်းဒေသကြီးများထက် စီးပွားရေးပိုမိုနောက်ကျသည့်အတွက် ပြည်နယ်များရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှာ ကိုဗစ်-၁၉ကပ်ရောဂါကြောင့် ပို၍ထိခိုက်ခဲ့သလို၊ ကြံ့ခိုင်ခံနိုင်စွမ်းမှာလည်း ပို၍နည်းပါးသည်။ ကိုဗစ်၏ သက်ရောက်မှုသည် ပြည်တွင်းထုတ်ကုန်များ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ထုတ်ကုန်ကွင်းဆက်တစ်လျှောက် လုပ်ငန်းများကို များစွာထိခိုက်ခဲ့သည်။

၃။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းများအလိုက် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို သုတေသနပြုခဲ့သည့်အလျောက် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းမတူသော်လည်း ကြုံတွေ့နေရသော အခက်အခဲ၊ အားနည်းချက်၊ စိန်ခေါ်မှုအများစု တူပါသည်။ ၎င်းတို့လုပ်ငန်းအတွက် အဓိကလိုအပ်ချက်မှာ အရည်အသွေးမြင့်သော ကုန်စည်အဖြစ်သို့ မပြောင်းလဲနိုင်ခြင်း၊ ထိုသို့ပြောင်းလဲရန် ငွေကြေးနှင့် နည်းပညာကဲ့သို့ အရင်းအမြစ်မရှိခြင်းနှင့် ပြည်ပဝယ်လိုအားဈေးကွက်များကို ရေရှည်မတည်ဆောက်နိုင်၊ မချိတ်ဆက်နိုင်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

၄။ ပြည်တွင်းစီးပွားရေးလုပ်ငန်းအများစုမှာ အရည်အသွေးမြင့် ကုန်စည်အဖြစ်သို့ မပြောင်းလဲနိုင်သောကြောင့် ဝင်ငွေပိုမိုရရှိနိုင်သည့် ဈေးကွက်များသို့ မတင်ပို့နိုင်ဘဲ အရည်အသွေးနိမ့်သော ကုန်စည်များကို ဝယ်လိုအားရှိသည့် တရုတ်နိုင်ငံကိုသာ ပိုမိုအားကိုးအားထားပြု ရောင်းဝယ်ရသည်။ ဤအချက်ကြောင့်ပင် တရုတ်-မြန်မာ ကုန်သွယ်ရေးတစ်ဖက်စောင်းနင်းမှုများ ဖြစ်ပေါ်နေသည်။

၅။ အစိုးရ၏ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာရန် ပံ့ပိုးကူညီမှုများမှာ လွန်စွာ အရေးကြီးသည်။ သို့သော် အစိုးရကိုယ်တိုင်သည်ပင်လျှင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ကြုံတွေ့နေရသော ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် စွမ်းဆောင်ရည် မရှိပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် နည်းပညာနှင့် ချေးငွေလိုအပ်မှုမှာ လုပ်ငန်းတိုင်း ကြုံတွေ့နေရသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ သို့သော် အစိုးရဘက်မှ ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပ ကုန်သွယ်မှု ပိုမိုကောင်းမွန်စေရန် မလိုအပ်သော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ ဥပဒေများ၊ ညွှန်ကြားချက်များကို နိုင်ငံ၏ အကျိုးစီးပွားနှင့် ချိန်ဆကာ သင့်သလို ပြောင်းလဲရပေမည်။ ဥပမာအားဖြင့် ချင်းပြည်နယ်မှ ထွက်ရှိသည့် "ဝဥ"ကို အစိုးရမှ သစ်တောထုတ်ကုန်မှ စိုက်ပျိုးရေးထုတ်ကုန်သို့ ပြောင်းလဲပေးခြင်းက ပြည်တွင်းပြည်ပ ကုန်သွယ်နိုင်မှုနှင့် ကူးသန်းဆက်သွယ်ရန် လမ်းပိုပွင့်လာခဲ့သည်။

၆။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းများအကြား စီးပွားရေးအခြေအနေမှာ လွန်စွာ မညီမျှမှုများရှိပါသည်။ အင်းလျားဘောဂဗေဒ၏ *ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ စီးပွားရေး အစီရင်ခံစာ (၂၀၁၉ခုနှစ်)* အရ ၂၀၁၇-၂၀၁၈ ခုနှစ် ဂျီဒီပီတွင် တိုင်း(၇)ခုမှာ ၇၇.၅ ရာခိုင်နှုန်းပါဝင်ပြီး၊ ပြည်နယ်(၇)ခုမှာ ၂၂.၅ ရာခိုင်နှုန်း ပါဝင်သည့်အချက်ကို ကြည့်လျှင်ပင် ပြည်နယ်များ၏ စီးပွားရေးမှာ တိုးတက်မှု အလွန် နှေးကွေးသည်ကို သိနိုင်ပေသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အများစုသော ပြည်နယ်များတွင် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး မကောင်းသည့်အပြင် ချင်းပြည်နယ်ကဲ့သို့သော ပြည်နယ်များသည် "ဝဥ"ကဲ့သို့ သီးနှံတစ်မျိုးတည်းကိုသာ အများစု မှီခိုအားထားနေရသည်။ ထို့ကြောင့် တိုင်းများတွင် "ဝဥ"များ ပိုမိုစိုက်ပျိုးလာမည်ဆိုပါက ချင်းပြည်နယ်ရှိ ဝဥဈေးကွက်မှာ မရေရာမှုများစွာဖြင့် သက်ရောက်နိုင်ပြီး၊ ၎င်းဒေသရှိ လူမျိုးများ၏ ဝင်ငွေ၊ စားဝတ်နေရေးနှင့် ဆင်းရဲမှုလျော့ချရေးတို့အပေါ်တွင်များစွာ အနှုတ်လက္ခဏာ သက်ရောက်လာနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် အစိုးရမှ

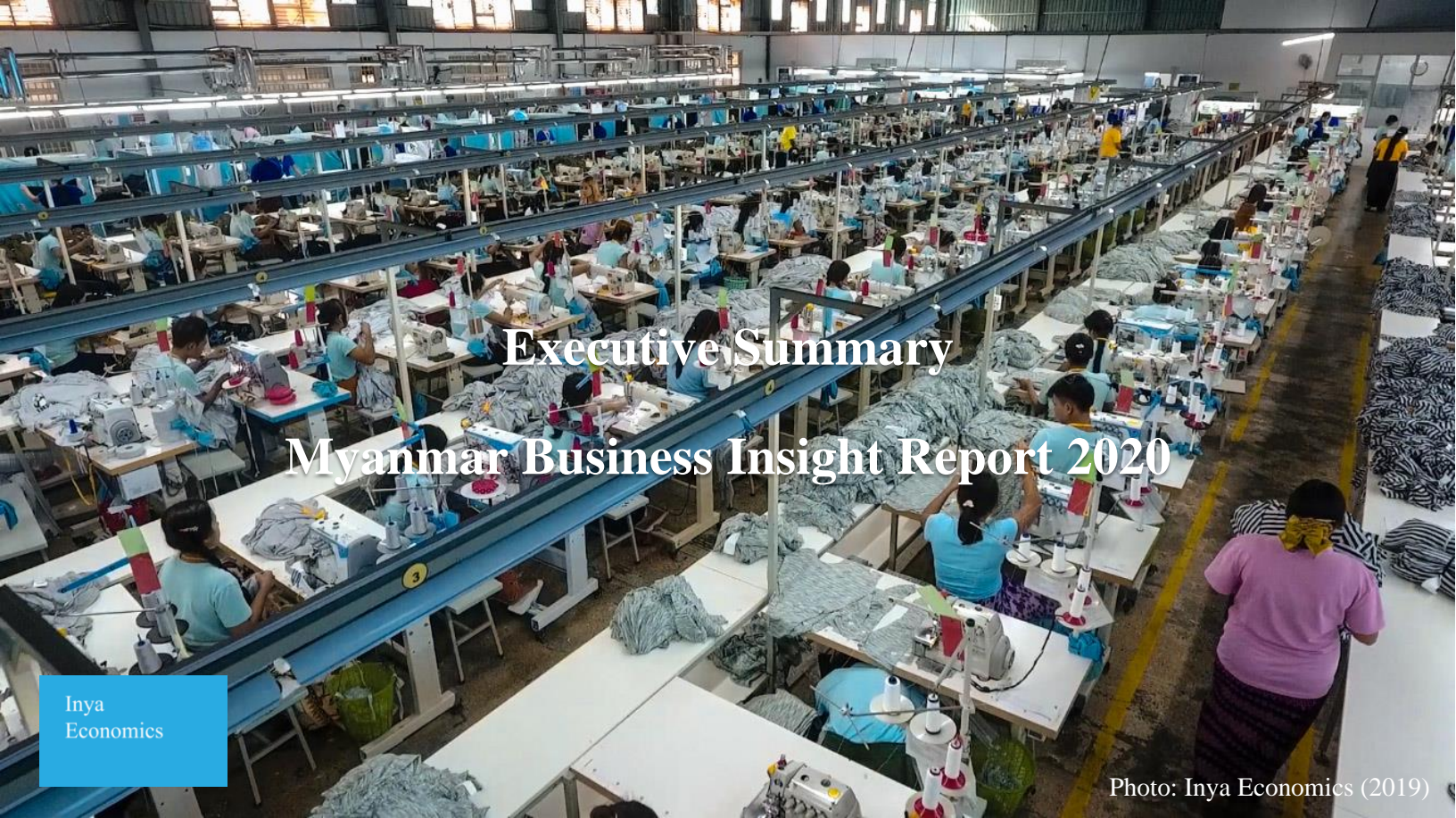
ပြည်နယ်များ၏ စီးပွားရေးအခြေအနေများကို ထောက်ရှု၍ အားသာချက်၊ အားနည်းချက်နှင့် အကျိုးအမြတ်များကို ကြည့်ကာ သီးနှံများကို ဇုန်အလိုက် စိုက်ပျိုးသည့်စနစ်များကို ကျင့်သုံးသင့်သည်။ တစ်ဖက်တွင်လည်း ကုန်စည်တစ်ခုတည်းအပေါ်တွင် မှီခိုနေရသော ပြည်နယ်များတွင် အခြားသော ကုန်စည်၊ သီးနှံများ၊ ခရီးသွားဝန်ဆောင်မှုကဲ့သို့ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ပိုမိုချဲ့ထွင်နိုင်ရန်လိုအပ်သည်။

၇။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အချင်းချင်း အကျိုးအမြတ်ထပ်တူကျနိုင်သည့် အခြေအနေများကို ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်နိုင်မှု နည်းပါးသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဥပမာ မွန်ပြည်နယ်နှင့် ကရင်ပြည်နယ်ရှိ ရာဘာလုပ်ငန်းများသည် ခရီးသွားလုပ်ငန်းများနှင့် ပူးပေါင်း၍ ၎င်းတို့၏ ဝန်ဆောင်မှုများကို တိုးချဲ့နိုင်၍ ဝင်ငွေပိုမိုရှာဖွေနိုင်သည်။

၈။ သီးနှံကုန်စည်အလိုက်၊ ဒေသများ၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအလိုက် အစိုးရမှ ထိရောက်စွာ ပံ့ပိုးပေးနိုင်ရန်အတွက် မှန်ကန် ထိရောက်သော သုတေသနများ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည်။ မြန်မာ့စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှာ သမရိုးကျ၊ မိရိုးဖလာစီးပွားရေး လုပ်ပုံကိုင်နည်းများကို ပြောင်းလဲအစားထိုးရမည့်အချိန်ကို ရောက်ရှိနေပြီဖြစ်ပြီး၊ နည်းပညာနှင့် အင်တာနက်ကို ပိုမိုအသုံးပြုနိုင်သည့် “စွန့်ခွာတီထွင်” လုပ်ငန်းရှင်များကို အားပေးရမည်။ ဝယ်လိုအားမြင့်မားသော ပြင်ပဈေးကွက် ချိတ်ဆက်နိုင်ရန်မှာ ပထမတန်းဦးစားပေးလိုအပ်ချက် ဖြစ်သည်။

၉။ ပြည်တွင်းကုန်ကြမ်းများကို အသုံးပြုသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ထုတ်ကုန်ကို ပိုမို၍ နည်းပညာမြင့်သော ထုတ်ကုန်များအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲရန် လိုအပ်သည်။ ဥပမာ မွန်ပြည်နယ်နှင့် ကရင်ပြည်နယ်ရှိ ရာဘာများကို ပြည်တွင်းဝယ်လိုအားတွင် မန္တလေးမှ ဖိနပ်လုပ်ငန်းများမှ အများစု ဝယ်ယူသော်လည်း အဆိုပါ ဖိနပ်လုပ်ငန်းများသည်ပင်လျှင် အရည်အသွေးမြင့် အခြားနိုင်ငံမှသွင်းသော ကုန်စည်များနှင့် ယှဉ်ပြိုင်နေရသောကြောင့် များစွာ စိန်ခေါ်မှုရှိပေသည်။

၁၀။ ယဉ်ကျေးမှု၊ အနုပညာနှင့်ဆက်နွှယ်သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို အစိုးရမှ ရေရှည်ကြည့်၍ ပံ့ပိုးထိန်းသိမ်းကူညီရန် တာဝန်ရှိသည်။ ဥပမာအားဖြင့် မန္တလေးနှင့် ပုဂံရှိ ပြည်တွင်းယဉ်ကျေးမှု အနုပညာပစ္စည်းများနှင့် ကုန်စည်များသည် အစိုးရ၏ပံ့ပိုးမှုကို လိုအပ်သလို၊ ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်လည်း ခေတ်နှင့် အံဝင်ခွင်ကျဖြစ်သည့် ကုန်စည်များကို ပြောင်းလဲနိုင်မှသာ ရေရှည်ရပ်တည်နိုင်ပေမည်။

Executive Summary

Myanmar Business Insight Report 2020

Inya
Economics

Photo: Inya Economics (2019)

1. The Myanmar Business Insight Report (2020) basically studied three major economic sectors: agriculture, industry and service, and conducted research interviews with 53 businesses in nine regions and states from July to August 2020. The businesses under the three major sectors which account for the largest proportion of GDP in each respective state and region are prioritized and studied. The studied regions and states were: Ayeyarwady Region, Bago Region, Magway Region, Mandalay Region, Yangon Region, Chin State, Kayin State, Mon State and Shan State.
2. Since the economies of states are lagging far behind regions, the business firms in the states are more affected by the COVID-19 pandemic and possess less economic endurance. COVID impacts also upset local products, industries and businesses along the value chain.
3. In accordance with the surveyed businesses in each state and region, the difficulties, weaknesses, and challenges are the same despite their differences in business types. Their major necessities are a failure to advance to high quality products, a lack of resources such as capital and technology to do so, and an inability to link with or sustain foreign demand markets.
4. Most local business firms, being incapable of developing high-quality goods, are unable to export to the high-end market, instead rely more on China, which buys low-quality goods. This is why China-Myanmar trade is uneven.
5. The role of government is crucial for the development of the private sector. But even the government itself is not capable of solving the problems faced by the private sector. Because the need for technology and loans touches every business. However, on the government side,

unnecessary procedures, laws and guidance must be considered in accordance with the national interests and make appropriate changes for the trade development. For example, the government's act on removing konjac in Chin State from a forestry product to an agricultural product legalized the domestic and foreign trade and transport routes.

6. The economic status between the states and regions is really unequal to a significant extent. According to the *State and Region Economic Report (2019)* of Inya Economics, the fact that seven regions accounted for 77.5% of GDP while the rest seven states accounted for 22.5% of GDP in 2017-2018 shows that the economies of states are growing very slowly. For instance, most states have poor transportation and states like Chin State, heavily depend on growing a single crop like konjac. Therefore, if a large quantity of konjac is grown in the regions, the konjac market in Chin State will suffer many uncertainties and bring negative impacts on the income of the people, livelihoods and poverty alleviation. Therefore, the government should implement a state-by-state zooming system on cultivation by their crop types in the states and regions on the basis of their strengths, weaknesses and profitability. On the other hand, in states that rely on a single commodity, businesses on other commodities, crops and tourism need to be expanded.
7. There is a lack of connection between the businesses alike in terms of equal benefits and profits. For example, rubber businesses in Mon and Kayin states can partner with the tourism industry to expand their services and generate more income.
8. The government is necessary to regulate effective research in order to provide efficient support by their crop types and by their businesses in the states and regions. It is time for Myanmar's businesses to change their traditional way of doing businesses to the entrepreneurships who can greatly use technology and the internet. Linkages to markets with high demand are the top priority.
9. The products of businesses that use local raw materials are required to transform into the products that use more technology to advance. For example, domestic demand of rubber in Mon and Kayin states is mostly from the footwear industries in Mandalay but even these industries face many challenges when competing with high quality imported goods.
10. The government is responsible to ensure long-term and consistent supports for cultural and art-related businesses. For example, local cultural artefacts and goods in Mandalay and Bagan not only need government supports but also have to modernize their products for their sustainability.